

Taula rodona amb els participants del "Tirant de Rock" a València

Només és Rock, però m'agrada

El 24 d'abril seran dalt l'escenari de la Plaça de Bous de València, en la segona convocatòria del "Tirant de Rock". Abans EL TEMPS els ha reunits tots per parlar del present del rock català.

El Palau Sant Jordi, el volen oblidar: alguna cosa ha canviat. Els protagonistes ens ho expliquen.

Parlar amb la premsa ja no és nou per a la majoria d'ells. Al voltant de la taula, Lluís Gavalda, d'Els Pets, Lluís Costabella, de Kitsch, Toni Nicolau, d'Ocults, Adrià Puntí, d'Umpah-Pah, Jesús Rovira, de Lax'n'Busto, i Pere Machi i Jesús Santandreu "El Xiquet", d'Intocablues Band. Tots tenen edats semblants i fa els mateixos anys que formen part d'un grup, però la trajectòria és molt diversa. De fet, diries que ja no tenen res en comú, si exceptuem la llengua. El rock laietà queda lluny, ells han vingut darrere els grups que van inventar el rock català els anys 80. De la primera generació massiva, la dels qui van encertat el lloc precís i el moment precís, n'és una mostra Els Pets. Kitsch, Umpah-Pah, Lax'n'Busto i Ocults, que eren a l'ombra, no van trigar gaire a ocupar les primeres files. Els Intocablues Band han hagut d'esperar la dècada dels 90 per a sortir a la llum. Avui, al Principat i a les Illes ja ha passat la generació dels grups-proveta, al País Valencià encara està en fase embrionària. Quatre dels participants del "Tirant de Rock" han superat la barrera psicològica dels tres discos editats. Ara és l'hora de reivindicar personalitat i professionalitat. No volen sentir parlar de moviments ni de col·lectius: el que els preocupa és el *management*, les discogràfiques, arribar a més gent i poder passar de malviure a viure de la feina. En definitiva: ser d'una vegada normals. En aquesta taula rodona els protagonistes del "Tirant" parlen des de l'experiència de tot el que envolta el rock en català: tant del negoci de la música com dels recels que encara existeixen al País Valencià. I malgrat tot, es declaren unànimement optimistes, perquè si fa cinc anys els haguessin explicat que actuarien a la Plaça de Bous de València, mai no s'ho haurien cregut. Així, doncs, tot sembla possible, i posats a demanar, no es

tallen: "la lluna en un cove". Per començar.

EL TEMPS: ¿Quin és el moment del rock en català?

LL. GAVALDA: Jo crec que és el moment de la consolidació del moviment. De normalitat. Abans era molt inflat, i hi havia un excés de grups, i un excés de demanda. Hi ha hagut una selecció natural, i els conjunts que realment funcionin —no que siguin bons ni dolents—, es quedaran. Els que no funcionin, desapareixeran. El més important és que s'ha creat una dinàmica: la gent està acostumada a sentir música en català i no ho troba estrany. I també s'han creat oportunitats perquè els grups que surtin de nou tinguin una mica millor el panorama.

A. PUNTI: Jo crec que s'ha normalitzat en el sentit que la gent començarà a valorar aquesta música intrínsecament, tal com és, no pas perquè sigui cantada en català, que ja s'ha assumit.

LL. GAVALDA: El problema és que encara hi ha gent a qui li agraden alguns grups només perquè canten en català, i això és molt dolent. (*exclamacions d'afirmació*). I també hi ha el contrari...

A. PUNTI: ...sí, gent a qui no li agrada perquè és en català (*més exclamacions*).

LL. GAVALDA: En el cas d'Els Pets això és dramàtic. A vegades em diuen "Els Pets m'agradeu molt perquè sou molt catalanistes". Es pensen que em fan un favor, i és com si em dessin una punyalada al cor. I al revés: rebo insults, per carta. Aquells dies m'animo. I és que encara hi ha molta gent amb prejudicis. Nosaltres tenim una ideologia, però, a part, fem música, i aspirem a ser reconeguts per això.

J. SANTANDREU: Això d'enviar cartes em pareix molt fort.

J. ROVIRA: Lluís, és evident que si no haguessis venut milers de discos, no t'enviarien cartes.

A. PUNTI: Sí, però a més dels discos

també s'ha de tenir en compte el factor polític. Nosaltres no tenim una ideologia tan explícita com Els Pets, però moltíssimes vegades hem fet un concert i hem sentit el "boti, boti". Amb tots els respectes per Catalunya, em toca molt els nassos...

LL. GAVALDA: Aquesta és la segona etapa del fenomen del rock en català: que la gent es mentalitzi que, molt bé, hem fet país, però que ara toca escoltar una mica més la música. Però, atenció, això no passarà mai fins que no estigui normalitzat del tot.

TOCAR A LA PLAÇA DEL POBLE

A. PUNTI: Seria collonut que al País Valencià, a les Illes i al Principat fos acceptat de cantar en aquesta llengua que es diu català. Però, ¿per què tancar-se?

LL. GAVALDA: ¿Què vol dir tancar-se?

LL. COSTABELLA: Tancar-se vol dir que un grup de Granada hagi d'anar a Madrid a triomfar, com passa als 091, que són el millor grup de pop rock d'Espanya. I a València, que els grups valencians no puguin ni funcionar a casa seva. Vosaltres, Ocults, com a mínim heu tocat a Mallorca, i heu vist que no us podíeu quedar en un cercle tan petit. Però almenys a Mallorca tocàveu, us coneixien i podíeu treure discos... ¡quatre! El fotut és ser valencià i que tocar a la plaça del poble encara sigui una cosa rara.

J. ROVIRA: Diguem que també passa al Principat, perquè hi ha ajuntaments amb qui no hem tingut gaire relació. No tot han estat flors i violes.

LL. GAVALDA: El que passa és que hi ha crisi, i alguns ajuntaments reben la consigna que no contractin grups de rock en català. Els diuen que agafin orquestres, que exigeixen menys: "No agafeu grups de rock, que són uns creguts i volen fins i tot un camerino. ¡Ves quines coses de demanar!"

Quan quatre dels sis grups que actuaran a la Plaça de Bous de València ja han superat la barrera dels tres discos, el rock en català demana personalitat i professionalitat per damunt de moviments i col·lectius.

RAFA GIL

LL. COSTABELLA: També és cert que hi ha hagut grups que n'han fotut un gra massa, amb el que demanaven per actuar.

J. ROVIRA: No hi estic d'acord. Crec que, si hi ha grups que porten tres o quatre mil persones a un concert, tenen tot el dret a demanar que hi hagi electricistes, que no falli la llum i que hi hagi camerinos. No es demana que hi hagi catifes a l'entrada, ni de lluny. Només poder fer el concert dignament.

LL. COSTABELLA: La veritat és que actualment és un miracle si et pots dutxar després d'actuar.

LL. GAVALDÀ: Les Lluferes, alguna vegada, s'han hagut de canviar darrere un cotxe...

J. ROVIRA: Sigui com sigui, al Principat hi ha moltes actuacions. Evidentment, no es pot comparar amb Londres, per exemple, però al costat del País Valencià,

que sembla que està tan malament...

J. SANTANDREU: És que vosaltres parleu en un altre nivell; al Principat el rock ja té un camí llaurat. Bé, si no llaurat, almenys teniu coses plantades. Però la situació, ací, de tan verda arriba a ser cruel: assages, saps que tens una cosa a oferir, però no pots ni aspirar a vendre-la. Nosaltres ens divertim i aprenem a cada assaig. Però no anem més lluny.

P. MACHI: El problema que tenim al País Valencià amb els ajuntaments és que creuen que només ens en volem aprofitar, i no tenen ni idea de la faena que fem. L'any passat només férem deu o dotze concerts, i no hem tocat mai al nostre poble.

J. ROVIRA: Nosaltres, abans de treure el primer disc, fèiem una mitjana de quaranta concerts cada any.

A. PUNTI: És que no es pot comparar la situació, i no per la qüestió idiomàtica:

és perquè al País Valencià no hi ha una tradició de rock com passa al Principat.

LL. GAVALDÀ: ...i per la qüestió idiomàtica.

J. SANTANDREU: Ací en València tenim una plaga que és el *bacalao*, una plaga molt forta i molt delicada que s'endú molta gent jove, que marxen el divendres a la nit i no tornen a casa fins el diumenge. Parles amb ells i no els interessen gaire els concerts, perquè prefereixen matxucar-se les neurones.

LL. GAVALDÀ: El *bacalao* és promogut perquè la gent no pensi. Els foten *bacalao* i èxtasis perquè es tornin subnormals i no emprenyin.

J. SANTANDREU: Llavors, com que no hi ha demanda, els ajuntaments pleguen els braços i passen de la història. No ofereixen concerts en directe. Però també hem de ser els músics els que clavem un poc de canya.

Jesús Santandreu (Intocablues Band): "Mai no havíem estat millor, el Tirant de Rock és el millor que ens ha passat mai."

LL. COSTABELLA: El rock no és tan lluny d'aquest muntatge del *bacalao*.

J. ROVIRA: Jo sóc benpensat, i crec que tot el rock'n'roll es fa per amor a l'art.

LL. COSTABELLA: No, no, es fa per amor als diners.

J. SANTANDREU: ¡S'ha de menjar!

A. PUNTI: L'art per l'art no està en les llistes d'èxits. Si vols estar a les llistes t'has de tallar una mica les botes. No ens enganyem: jo visc gràcies a la música, però també provo de viure de la música.

LL. COSTABELLA: El que hem perdut, en certa manera, al Principat, són els bars musicals i les discoteques, on el més important era la bona música. En canvi, al País Valencià hi ha locals i un *underground* molt poderós, però no s'hi ha donat cap precedent de rock. És com si el precedent s'hagués de crear ara.

RÀDIOS I TELÈFONS MÀGICS

J. ROVIRA: Un cop han sortit els grups, el truc són les ràdios, i res més. Si les emissores s'acostumessin a programar-ne...

LL. GAVALDÀ: Sí, al Principat les ràdios municipals han fet moltíssim pel rock en català. Perquè al principi, ni la SER, ni la COPE, ni la CIEN, ni RAC 105 ni Catalunya Ràdio no van apostar pel rock en català. Primer van ser les ràdios municipals i després s'hi va apuntar tothom. Seria important que al País Valencià això funcionés ¿Com volen que comprin discos, si no poden ni sentir-los?

J. ROVIRA: La promoció ha de començar per aquí.

T. NICOLAU: Però hi ha un altre tema que no hem d'oblidar, i és que les actuacions també serveixen perquè quan s'acaben, sempre hi ha una vintena de joves que volen comprar la maqueta o el disc. Seria bo que al País Valencià hi hagués una infraestructura que permetés als possibles interessats de comprar música sempre. Després dels concerts ha d'haver-hi continuïtat; no pot ser que hi hagi

persones que vulguin un disc d'Els Pets i, simplement, no el puguin trobar.

J. ROVIRA: A la discogràfica ens han dit que hi ha gent que volen tenir discos nostres, i que els demanen, però a la botiga els diuen "D'aquests no en tindrem mai".

LL. GAVALDÀ: Nosaltres tenim molt assumit que arribar al País Valencià no és fàcil, però que ho intentarem per tots els mitjans. Fins i tot hem canviat d'empresa de *management* només per poder-hi tocar. Si no surt bé, que almenys no sigui per falta de ganes.

T. NICOLAU: El que seria fantàstic és que el dia del "Tirant de Rock" hi hagués, per exemple, un telèfon màgic, on poguessis trucar per aconseguir el que volguessis: discos...

AL LLOC OPORTÚ EN EL MOMENT OPORTÚ

LL. GAVALDÀ: L'important és que arri-

Jesús Rovira (Lax'n'Busto): "Jo sóc benpensat, i crec que tot el rock'n'roll es fa per amor a l'art."

bin a ser, de manera normal, a les botigues. I el que és un fet és que cada grup és fruit del seu país i de la seva situació. Si el rock en català ha triomfat al Principat no és solament per la música, que evidentment és molt important, sinó també per qüestió de sort, d'estar al lloc oportú en el moment oportú.

LL. COSTABELLA: Els primers grups de rock en català d'aquesta segona generació, com Detectores, l'han fotuda perquè van aparèixer uns anys massa aviat. I els seus discos no van ser produïts perquè encara eren a les beceroles.

T. NICOLAU: Hi ha discos que estan molt mal fets, molt mal produïts, i amb unes cançons molt dolentes, però que venen molt, perquè hi ha una campanya darrere...

A. PUNTI: Però, a vegades, grans campanyes han fracassat.

T. NICOLAU: Jo puc explicar com ens ha anat, als Ocults. A Mallorca les fron-

teres són molt clares: on arriba la mar, allà hi ha la frontera. Fa un any, al Principat no ens coneixia ningú. Som mallorquins, i vam rompre allò de qui ve de fora sempre és millor. Nosaltres quan vam començar érem bilingües, perquè d'una banda componíem i escrivíem en mallorquí, però pensàvem que en el futur no era possible de cantar en mallorquí, sinó que havíem de cantar en castellà. I havíem d'intentar ser interessants per a una discogràfica de Madrid. Parl de l'any 1985, 86... la *movida* madrilenya. Però va haver-hi un moment que les coses van caure pel seu propi pes, perquè nosaltres no anàvem a tocar a la península, tocàvem a Mallorca, amb gent d'allà. A la gent, li arribava més el que era en mallorquí i que xerrava de les coses que coneixia d'allà, i això era el que valoraven de nosaltres. I va ser un procés. El primer i el segon disc eren històries bilingües i indefinides. Al tercer LP, "Mallorca sempre" tots els temes són en mallorquí, i era un disc d'allà. I això va ser perquè ens vam demostrar que vivíem professionalment cantant en mallorquí.

LL. GAVALDÀ: El mercat teòric és més ampli, tota la zona de parla catalana.

T. NICOLAU: És clar. Va arribar un moment que en un any vam actuar trenta vegades, en una illa que només té 52 municipis. Això vol dir tocar en un poble, tocar al que hi ha al veïnat, després al que hi ha a la vora... Això no pot continuar gaire temps. Et plantejes de saltar, d'ampliar possibilitats. I arribam al Principat i començam a tocar. Hi ha un cert interès pel fet que som de les Illes, però el que hem notat és que ens van sol·licitant de fer actuacions a mesura que ens veuen actuar. No perquè venem discos, que realment no en venem.

A. PUNTI: El que és clar és que els qui tenim discos no hem sortit d'un dia per altre. A la gent, li ho pot semblar, però no fas *soul* o *rithym'n'blues* perquè dius "Ah, mira, vull tenir un cert èxit". Quan

Lluís Gavalda (Els Pets): "Intentarem arribar al País Valencià per tots els mitjans. Si no surt bé que no sigui per falta de ganes."

Adrià Puní (Umpah-pah): "L'art per l'art no està en les llistes d'èxits."

hi ha ressò, ahora es creen molts grups nous, i la qualitat i les noves propostes es veuen en funció de la selecció natural.

INSISTINT EN L'INVENT

LL. GAVALDÀ: Hi ha gent que es pensa que primer es va fer el rock català i després van anar a buscar els grups. Van dir, farem una cosa que es dirà rock català. I ens van agafar, ens van maquillar, ens van fotre la calba... Doncs no, va ser al revés (*rialles*). Però hi ha gent que no ho té clar. És com el Palau Sant Jordi; sembla que aquella nit van inventar el rock català, quan hi havia molts més grups dels quatre que hi tocàvem, i la gent ja feia una tira d'anys que funcionava. I ara es dona un fenomen als mitjans de comunicació que em fa molta gràcia. Sé que sóc molt malpensat, però és que surt aquest disc d'El Último de la Fila i és com si la premsa vengués "ara la febre del rock català ja ha passat; ara tornem als rockers autèntics, de tota la vida, als que són realment bons". El Último són molt bons, però crec que els mitjans són molt tendenciosos. Fa un temps semblava que s'apartessin per deixar que el rock en català s'esbravés. La premsa ens tracta com un xarmpió: que va venir i passarà. Per exemple, l'últim de Rebeldes encara no s'ha editat, però tots els diaris diuen que és una passada. Potser sí, però és que ja ens venen que això és el millor que hi ha a Catalunya.

LL. COSTABELLA: Sempre hi ha hagut una predisposició a carregar-se el que fem. I a més, els grups que canten en castellà estan dolguts, i jo ho entenc, perquè ells tenien cada any una vintena de *bolos* assegurats a Catalunya, que és casa seva. Amb aquesta "febre" els van perdre, i a més, els ha coincidit amb discos que no els han anat gaire bé a Espanya i se n'han anat amb una mà a cada ou. Això ha creat mala maror.

J. ROVIRA: Jo no sé per què la crítica té

tendència a inflar molt les coses que funcionen, a llençar les que van a mitges i a inflar brutalment les coses que ja van molt bé. Ningú no dirà mai que Bruce Springsteen és dolent.

LL. GAVALDÀ: Ara diuen que el rock en català va decaïent, i això és perquè mentre que a Espanya fa anys que hi ha crisi, Catalunya ha estat un oasi. I com que no vam demanar permís per a triomfar, hi ha molts periodistes que esperen la mínima ocasió per a carregar-se'ns. Segur que, als Rebeldes, ningú no els pregunta per què no canten en català. ¡Ves quins collons! (*Rialles*).

A. PUNTI: I s'ho carreguen des de la premissa que no valem un duro i que som una cosa sostinguda per l'administració. Però l'administració, quan ha fet algun gest per a ajudar-nos, ha anat bastant malament. A nosaltres, ens ha passat que hem rebut propostes d'Itàlia, i per 200 mil pessetes no hi hem pogut anar.

Toni Nicolau (Ocults): "El concert és un instrument que es posa perquè la gent l'utilitzi."

Mentre que hi ha un malbaratament de cinc quilos, pagats per la Generalitat de Catalunya, per un videoclip que projectaran una sola vegada a la vida. És molt trist, però això ens ha passat més d'un cop.

LES DISCOGRÀFIQUES ES PERDEN

EL TEMPS: En tot això, ¿quin paper hi fan les discogràfiques catalanes?

Tots: Sense comentaris. Hi ha molts problemes...

J. SANTANDREU: Jo n'estic cansat, ja. No, la veritat és que per nosaltres és un món desconegut.

LL. COSTABELLA: Només diré una cosa: jo ho faria diferent.

A. PUNTI: Nosaltres ens queixem, però si ara som aquí és perquè hi ha gent que s'ha mullat i ho ha fet possible.

J. ROVIRA: Abans totes les discogràfiques eren a Madrid, i aquí només n'hi

havia de petites. Ara, aquestes petites s'han fet més serioses, tenen grups que venen cinquanta mil discos i han començat a demanar coses. A les discogràfiques, els costa adaptar-s'hi, perquè encara tenen mentalitat de botiguers i els costa canviar.

LL. GAVALDÀ: Les discogràfiques s'ho han traguinat, però també han tingut molta sort. És com el mànager: no n'hi ha cap que sigui perfecte, però...

LL. COSTABELLA: ...nosaltres tampoc no ho som.

A. PUNTI: Una discogràfica no és un castell: és una oficina on hi ha un telèfon i un fax.

LL. GAVALDÀ: Hi ha la idea que les discogràfiques independents són més autèntiques, i això no és necessàriament veritat.

J. ROVIRA: Depèn del grup: si entres en una multinacional amb les idees clares, ja poden estar tranquils. Les condicions es posen a l'hora de signar el contracte.

LL. COSTABELLA: Nosaltres hem trigat tres anys a signar, i ens l'hem guat molt, però és que volíem un contracte com cal.

T. NICOLAU: Això és un negoci com qualsevol altre, i és dominat pel factor econòmic.

'CRISIS, WHAT CRISIS?'

EL TEMPS: Amb tants problemes...

LL. GAVALDÀ: ...ens ho passem de puta mare dalt l'escenari i la gent s'ho passa de puta mare amb nosaltres. Però quan fas una entrevista plores, perquè sí no, ¿on ploraràs? A ma mare, ja fa temps que li vaig amb plors i ja n'està una miqueta farta, de mi.

LL. COSTABELLA: Parlem de les coses negres. Si parlem de la resta...

J. ROVIRA: Si parlem del bo, estem en un any de plena crisi i que et parlin Els Pets del fotimer de *bolos* que tenen. Les coses no van tan malament en un any que tot semblava que havia de ser molt

Lluís Costabella (Kitsch): "Hi ha hagut grups que n'han fotut un gra massa, amb el que demanaven per actuar."

Diumenge 25 d'abril

des de les 11 del matí davant del Parlament • Parc de la Ciutadella • BARCELONA

LLUÍS LLACH SANGTRAÏT

En concert

per al Concert

Hi intervindrà Àngel Colom

Els nostres impostos, a Catalunya

INFORMACIÓ TRANSPORT:

Barcelona (93) 453 60 05 • Ciutat de Mallorca (971) 72 88 26
Girona (972) 22 75 24 • Lleida (973) 26 20 30 • Reus (977) 34 38 25
València (96) 394 44 94

Fotografia: Riba / Pirella

tronat, que no es venguessin discos.

LL. GAVALDÀ: Vendre quaranta mil discos al mercat català és molt, i qui plori tenint això és que és imbècil.

LL. COSTABELLA: Va arribar un punt que venien mil persones a un concert i deien que no hi havia ningú. Això és increïble.

LL. GAVALDÀ: A més, hi ha oportunitats que no hi havia abans, que és tocar al País Valencià, tocar en un "Tirant de Rock", on s'espera que la resposta sigui molt bona... Diuen que hi vindran autobusos, i això està molt bé. Si algú ens hagués explicat fa cinc anys que estaríem aquí no ens ho hauríem cregut. Sí que ens queixem d'algunes coses que no funcionen, però en general les coses van molt bé. Hem de ser optimistes.

LL. COSTABELLA: Ara a la premsa llegim que vindrà el barrabum, però és que el rock en català, no l'han pas aixecat ells, ha estat la gent. I això és el que els costa d'entendre.

LL. GAVALDÀ: No els serà tan fàcil enfonsar-nos.

EL TEMPS: Si us deixessin demanar, ¿què demanaríeu?

A. PUNTI: Poder donar. És essencial a qualsevol persona que es dedica al món de la creació. Intocablues, ¿què demanaríeu?

J. SANTANDREU: Jo no demanaria res. Continuarem avant, i si ens fan cas, bé. Si no, doncs també. Nosaltres, de totes maneres, som optimistes. Mai no havíem estat millor, el "Tirant de Rock" és el millor que ens ha passat mai. Estem més contents que unes pasqües.

A. PUNTI: El "Tirant" ha de tenir continuïtat. Si només es queda en això, malament; serà com el concert del Palau Sant Jordi, una cosa testimonial.

LL. GAVALDÀ: Aquest concert és un aparador perquè la gent ens vegi. Els Pets estem molt contents de poder tornar-hi a participar.

T. NICOLAU: Nosaltres també estem molt satisfets de participar en aquesta història, perquè tenim una total predisposició a tocar al País Valencià. No tenen la paraula ni les institucions ni Acció Cultural, sinó la gent, que decidirà si agafa l'autobús o no, i si agafen el tren o no cap a la ciutat de València. El concert és un instrument que es posa perquè la gent l'utilitzi.

EL TEMPS: Feu vostre el lema de Supertramp...

LL. GAVALDÀ: ...*Crisis, what crisis?*

A. PUNTI: ¡És un gran títol per a aquest any!

Agnès Rotger